

Itla arvioi lapsille ja alle 23-vuotiaille nuorille sekä heidän perheilleen suunnattujen mielenterveyttä edistävien psykososiaalisten menetelmien vaikuttavuutta. Arvioon vaikuttavat menetelmäkuvaus ja vaikuttavuusnäyttö. Lisätietoja arvioinnista saat tämän katsauksen liitteestä 2, arviointioppaasta (Merikukka ym., 2025) ja verkkosivuilta itla.fi/menetelmapankki

Tämä ja muut menetelmäarviot ovat luettavissa myös Kasvun tuen menetelmäpankissa.

Strategia-menetelmä (*STRATEGI-programmet*): Ryhmämuotoinen psykoedukatiivinen menetelmä vanhemmuustaitojen ja toimintakyvyn vahvistamiseksi ADHD-diagnoosin saaneiden lasten vanhemmille – arvio menetelmän vaikuttavuudesta (1. arvio)

Vaikuttavuusarvio: 3/5, lupaavan tutkimusnäytön menetelmä

Menetelmää toteuttava ammattilainen ja menetelmää koordinoivan tahon eli kotipesän, ADHD-liiton edustaja ovat tarkistaneet menetelmää koskevat yksityiskohdat.

Tiivistelmä

Johdanto: Strategia-menetelmä on psykososiaalisen tuen menetelmä, joka pyrkii tukemaan ADHD-diagnoosin saaneiden lasten ja nuorten vanhempia tai huoltajia. Menetelmällä pyritään vähentämään lapsen ADHD-oireita vahvistamalla vanhemmuustaitoja sekä parantamalla vanhempien ja lapsen toimintakykyä. Strategia-menetelmän tavoitteena on lisätä vanhempien ymmärrystä ja tietoa ADHD:stä, jotta he hahmottavat oirekuvan aiheuttamat toimintakyvyn rajoitukset ja niiden vaikutukset perheeseen. Lisäksi menetelmä tukee vanhempien sopeutumista lapsen ADHD-diagnoosiin.

Tavoite ja tutkimuskysymys: Tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa arvioidaan Strategia-menetelmän vaikuttavuutta tutkimuskirjallisuuden perusteella. Katsaus vastaa kysymyksiin: Miten tarkasti Strategia-menetelmä on kuvattu? Onko Strategia-menetelmällä näyttöön perustuvaa ja Suomeen sovellettavaa vaikuttavuutta vanhemman ADHD-tietämyksen lisääntymiseen, vanhemmuustaitojen vahvistumiseen sekä lapsen ja vanhemman toimintakyvyn paranemiseen?

Aineisto ja tutkimusmenetelmät: Kirjallisuushaku tehtiin kartoittaville kirjallisuuskatsauksille tyypillisellä Population, Concept, Context (PCC) -hakustrategialla, joka kohdistui kysymykseen: Mitä tutkimusta Strategia-menetelmästä on tehty? Hakusanoina olivat seuraavat: P = lapset, nuoret, vanhemmat, C = Strategia-menetelmä, Strategi-programmet. Konteksti jätettiin pois hakutulosten liiallisen rajaamisen välttämiseksi. Ensisijaisena kiinnostuksenkohteena haussa olivat menetelmästä tehty vaikuttavuustutkimukset, joskin mukaan otettiin myös muilla asetelmilla tehtyjä tutkimuksia. Systemaattinen haku tehtiin kuuteen viitetietokantaan: MEDLINE, APA PsycInfo, CINAHL, ERIC, Web of Science ja Scopus. Lisäksi suomenkielisiä julkaisuja haettiin Finna.fi-palvelusta, ja hakua täydennettiin manuaalisella haullla.

Tulokset: Kirjallisuushaun perusteella systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen otettiin mukaan vain yksi tutkimus. Lisäksi yksi vertaisarvioitu ruotsalainen tutkimus ja yksi vertaisarvioimaton ruotsalainen raportti annettiin tiedoksi tämän katsauksen lopussa, eivätkä ne vaikuttaneet menetelmän vaikuttavuusarvioon. Mukaan valittu ruotsalainen tutkimus toteutettiin ilman vertailuryhmää ennen–jälkeen-asetelmalla, jossa Strategia-menetelmän vaikuttavuutta tarkasteltiin vanhempien ADHD-tietämyksen lisääntymisen kannalta. Toissijaisina vastemuuttujina tarkasteltiin menetelmän vaikutusta lapsen käytösoireisiin ja ominaisuuksiin (*Strengths and Difficulties Questionnaire* (SDQ)), vanhemmuusstressiin (*The Parental Stress Scale* (PSS)) ja vanhemmuuden attribuutioihin (modifioitu *Written Analog Questionnaire*). Vanhemmat (n = 549) jaettiin kolmeen ryhmään heidän ADHD-oireidensa vakavuuden perusteella. Vanhempien ADHD-oireiden vakavuusasteella ei ollut vaikutusta vastemuuttujiin, vaan kaikissa ryhmissä vanhempien ADHD-tietämys lisääntyi.

Vaikuttavuusarvio: Hyvin kuvatus Strategia-menetelmän vaikuttavuudesta on lupaavaa tutkimusnäyttöä, joten se saa vaikuttavuusarvion 3/5. Tutkimusnäyttöä on ADHD-diagnoosin saaneiden lasten vanhempien ADHD-tietämyksen lisääntymisestä. Menetelmän vanhemmuustaitojen vahvistumisen sekä lapsen ja vanhemman toimintakyvyn paranemisen tueksi tarvitaan lisää tutkimusta.

Johdanto

Itla arvioi lapsille ja alle 23-vuotiaille nuorille sekä heidän perheilleen suunnattujen psykososiaalisten menetelmien vaikuttavuutta. Menetelmien tavoitteena on edistää lasten ja nuorten mielenterveyttä ja hyvinvointia tai ehkäistä ja hoitaa varhaisessa vaiheessa heidän mielenterveysongelmiaan. Tämä systemaattinen kirjallisuuskatsaus arvioi menetelmän vaikuttavuutta. Katsauksessa arvioidaan myös menetelmän kuvaus ja käyttöönoton tuki.

Menetelmän tausta

Strategia-menetelmä on Ruotsissa Karoliinisen instituutin ADHD-keskuksessa kehitetty psykososiaalisen tuen menetelmä, joka pyrkii tukemaan ADHD-diagnoosin saaneiden lasten ja nuorten vanhempia tai huoltajia (Svanborg ym., 2009; STRATEGI-programmet, 2024). Menetelmällä pyritään vähentämään lapsen ADHD-oireita vahvistamalla vanhemmuustaitoja sekä parantamalla vanhempien ja lapsen toimintakykyä. Strategia-menetelmän tavoitteena on lisätä tietoa ADHD:stä ja ymmärrystä oirekuvan tuomista toimintakyvyn rajoitteista sekä näiden rajoitteiden vaikutuksista perheeseen. Strategia-menetelmä pyrkii helpottamaan sopeutumista lapsen ADHD-diagnosiin. (Hellström, 2010.) Kotipesän kuvaus menetelmästä eroaa hieman katsauksessa arvioitavan tieteellisen artikkelin kuvaamasta menetelmästä (Lindström ym., 2022). Tarkemmat eroavaisuudet kuvattu taulukossa 2.

Strategia-menetelmä on alun perin kehitetty osana kliinistä lääketutkimusta, jossa tarvittiin vertailua varten psykososiaalisen tuen menetelmä. Menetelmän lupaavat tulokset rohkaisivat jatkokehitykseen ADHD-keskuksessa sekä Agneta Hellströmin perustamassa Sinus AB:ssa (<https://sinus.se/strategi/>). (Svanborg ym., 2009; STRATEGI-programmet, 2024.) Nykyään Strategia-menetelmä on vakiinnuttanut asemansa erityisesti Ruotsissa, missä se on laajasti käytössä lasten ja nuorten hoidon sekä kuntoutuksen yksiköissä. Menetelmän käyttö on levinnyt myös Norjaan ja Suomeen, jossa sitä hyödynnetään lasten ja nuorten hoidon- ja kuntoutuksen yksiköissä. (Kotipesän tiedoksiinto, 2024–2025)

Menetelmäkuvaus

Ohjelman kuvaus perustuu Strategia-ohjaajien käsikirjoihin (2022), menetelmän materiaalipankkiin ja kotipesältä saatuihin muihin materiaaleihin.

Kohderyhmä

Menetelmän kohderyhmänä on ADHD-diagnoosin saaneiden lasten vanhemmat tai huoltajat. Menetelmä suunnattiin alun perin 4–12-vuotiaiden lasten vanhemmille varhaiseksi tueksi ADHD-diagnoosin jälkeen. Myöhemmin menetelmästä on kehitetty myös ADHD-diagnoosin saaneiden 13–17-vuotiaiden nuorten vanhemmille suunnattu kokonaisuus.

Ilmiö

ADHD:lla (eng. *attention deficit hyperactivity disorder*) tarkoitetaan aktiivisuus- ja tarkkaavaisuushäiriötä, jota esiintyy noin 8 prosentilla lapsista ja nuorista. ADHD:n diagnostiikka perustuu tarkkaavuuden, aktiivisuuden ja impulsiivisuuden pysyviin ja toimintakykyä merkittävästi heikentäviin oireisiin, jotka ilmenevät useilla elämäalueilla, kuten koulunkäynnistä tai sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. (ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö): Käypä hoito -suositus, 2025)

ADHD ei vaikuta vain lapsen vaan koko perheen elämään lisäämällä erityisesti vanhempien psyykkistä kuormitusta (Mofokeng & van der Wath, 2017; Vuori ym., 2015). Lapsen oireiden ja käyttäytymisen hallinta voi olla haastavaa, ja vanhemmat kokevat usein turhautumista, avuttomuutta sekä vihan ja masennuksen tunteita. Lisäksi vanhemmat voivat kohdata syyllistäviä asenteita esimerkiksi sukulaisilta tai opettajilta.

(Mofokeng & van der Wath, 2017.) Vanhempien kohtaamat haasteet voivat heijastua heidän kasvatustapahtumiinsa, mikä puolestaan saattaa pahentaa lapsen ADHD-oireita (Mofokeng & van der Wath, 2017). Perheen vuorovaikutussuhteet voivat kärsiä (Deault, 2010; Wells ym., 2006), mikä voi heijastua esimerkiksi vähentyneenä lämpönä ja yhteistyönä ongelmatilanteissa (Tripp ym., 2007).

Menetelmiä tarvitaan tukemaan vanhempien toimintakykyä haastavissa tilanteissa ja edistämään myönteisten kasvatustapahtumien käyttöä ADHD-diagnoosin saaneeseen lapseen (Lange ym., 2005). Strategia-menetelmä pyrkii vahvistamaan vanhempien kykyä käyttää vastavuoroista ja myönteistä huomiointia painottavia kasvatustapahtumia, jotka voivat lieventää ADHD-oireita poikalapsella, jolla on läheinen isäsuhde ja turvallinen kiintymyssuhde tai riittävä perheen tuki, sekä tukea hänen sosiaalisten taitojensa ja itsensä hyväksymisen kehittymistä (Hurt ym., 2007; Strategia-ohjaajien käsikirjat, 2022). Lapsen oireiden lieventyminen voi myös vähentää vanhempien rasittuneisuutta ja parantaa perheen vuorovaikutusta (Deault, 2010.)

Tavoitteet ja vastemuuttajat

Strategia-menetelmän tavoitteena on

- 1) antaa vanhemmille perustietoa ADHD:sta
- 2) vahvistaa vanhemman roolia ja suhdetta lapseen
- 3) tarjota strategioita, joiden avulla voi tukea lapsen tai nuoren suoriutumista arjessa
- 4) tarjota strategioita, joiden avulla ennaltaehkäistään ja käsitellään ongelmallista käyttäytymistä
- 5) tutustuttaa yhteiskunnan tukeen ja palveluihin (Strategia-ohjaajien lapset-käsikirja, 2022).

Vastemuuttajina ovat vanhempien ADHD-tietouden lisääntyminen, vanhemmuustaitojen vahvistuminen sekä lapsen ja vanhemman toimintakyvyn parantuminen.

Teoriaperusta

Strategia-menetelmä pohjautuu näyttöön perustuvaan *Parent Management Training* -teoriaan (Kazdin, 2005), jonka taustalla ovat sosiaalisen oppimisen teoria, attribuutioteoria ja vuorovaikutuksen teoria. Sosiaalisen oppimisen teorian (Bandura, 1986) mukaan ihmisen käyttäytymiseen vaikuttavat fyysinen ja sosiaalinen ympäristö, yksilön ominaisuudet sekä se, millaiseen ympäristöön ihminen itse hakeutuu. Lisäksi teoria korostaa ihmisen kykyä käsitellä sosiaalista informaatiota sekä omien ajatusten ja tunteiden vaikutusta käyttäytymiseen. Keskeisiä käsitteitä ovat mallioppiminen eli oppiminen muiden käyttäytymisen havainnoinnin ja jäljittelemisen kautta ja vastavuoroinen determinismi eli yksilön ja ympäristön jatkuva vuorovaikutussuhde. Attribuutioteoria (Weiner, 1985) tarkastelee, miten yksilö selittää tapahtumien ja käyttäytymisen syitä. Teoria kuvaa viisi ulottuvuutta:

1. sisäisyys eli se, onko syyksi koettu lähde sisäinen vai ulkoinen
2. pysyvyys eli se, koetaanko syy pysyväksi vai ohimeneväksi
3. hallittavuus eli se, koetaanko syy hallittavaksi vai ei
4. tarkoituksenmukaisuus eli se, koetaanko syyn olleen tahallinen vai tahaton
5. globaalisuus eli se, koetaanko syyn vaikuttavan moniin muihin tilanteisiin vai ei.

Näitä teorioita sovelletaan Strategia-menetelmässä erityisesti vanhempien ja lasten välisen vuorovaikutuksen ymmärtämiseen ja vanhempien käyttäytymisen ohjaamiseen. Kotipesän Strategia-menetelmää koskeva tiedoksianto (2024–2025) nimeää teoriala, mutta niiden vaikutusmekanismeja suhteessa tavoitteisiin ja vasteisiin ei ole avattu tarkemmin.

Ydinelementit ja joustavuus

Strategia-menetelmän ydinelementtejä ovat vanhempien toiminnan muuttaminen lapsen käytöksen hallitsemiseksi, vuorovaikutuksen ja mallioppimisen hyödyntäminen sekä tiedon soveltaminen omaan perhetilanteeseen. Näiden ydinelementtien tukena käytetään ryhmämuotoisuutta ja tapaamiskerroilla hyödynnettäviä luentoja, pari- ja ryhmäkeskusteluja sekä rooliharjoituksia, jotka toimivat keskeisinä menetelminä ydintavoitteiden saavuttamiseksi.

Menetelmä on tarkasti strukturoitu ja perustuu käsikirjaan, jonka sisältöä ja ohjeita tulee noudattaa. Toteutuksen kannalta välttämättömiä osia, joista ohjaaja ei voi joustaa, ovat tapaamiskertojen määrä, ryhmämuotoinen toteutus (ryhmässä 6–30 henkilöä), vanhemmille jaettava materiaali sekä ohjaajan käsikirjan mukaiset diat. Nämä varmistavat ydinelementtien saavuttamisen, vaikka ovat enemmän keinoja, toteutustapoja tai toteutusmateriaaleja kuin varsinaisia ydinelementtejä.

Joitakin jouston mahdollisuuksia on kuitenkin olemassa:

- Tapaamisia voidaan järjestää etäyhteydellä, jolloin kesto lyhennetään 2,5 tuntiin.
- Mahdollisten aikataulullisten haasteiden vuoksi osa ryhmäkeskusteluista tai niiden puruista voidaan jättää väliin.
- Yhteiskunnan tukimuodoista kertomisen yhteydessä ohjaajat voivat hyödyntää paikallistuntemustaan ja tuoda esiin alueellisia palveluita.

Näiden joustojen puitteissa ydinelementit ja niiden toteutustapa säilyvät muuttumattomina, mikä varmistaa menetelmän vaikutusmekanismien toteutumisen.

Menetelmän muokkaus

Menetelmää on muokattu suomalaiseen kontekstiin sopivaksi. Osiota yksi, jossa käsitellään ADHD:ta ilmiönä, on muokattu ADHD:n Käypä hoito -suosituksen mukaisesti kattamaan ajantasaista tietoa muun muassa häiriön yleisyydestä, diagnoosista sekä saatavilla olevista tuesta ja hoidosta. Osio viisi, jossa käsitellään perheelle tarjottuja yhteiskunnallisia tukia, on muokattu lähes kokonaan kuvaamaan suomalaista kontekstia ja huomioimaan menetelmään osallistujien paikkakunnan.

Toteuttajat

Kurssia ohjaavat vähintään ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet sosiaali-, terveys- tai kasvatusalan ammattilaiset, jotka ovat saaneet koulutuksen menetelmän käyttöön, ja he voivat toimia joko yksin tai työparina. Ohjaajaksi voi kouluttautua myös järjestöjen työntekijöitä. Kurssin ohjaajalta edellytetään tietoa ADHD:stä, kokemusta ADHD-oireisten lasten ja heidän perheidensä kohtaamisesta sekä ryhmien ohjaamisesta. Strategia (lapset) -ohjaajakoulutukseen osallistunut ammattilainen saa oikeuden ohjata kursseja 4–12-vuotiaiden ADHD-diagnoosin saaneiden lasten vanhemmille. Samaan tapaan Strategia (nuoret) -ohjaajakoulutuksen myötä pätevyöityy ohjaamaan kursseja 13–17-vuotiaiden ADHD-diagnoosin saaneiden nuorten vanhemmille. Suomessa menetelmää hyödyntävät laajasti eri sosiaali- ja terveysalan toimijat, jotka kohtaavat perheitä, joissa lapsella tai nuorella on ADHD. Kursseja pidetään esimerkiksi perhekeskuksissa, perheneuvoloissa ja lasten sekä nuorten psykiatrian yksiköissä.

Toteutustavat

Strategia-menetelmä koostuu viidestä tapaamisesta, jotka toteutetaan ryhmämuotoisesti viikoittain viiden viikon ajan. Strukturoidut lähitapaamiset kestävät kolme tuntia (etäyhteydellä 2,5 tuntia) ja sisältävät lyhyitä ohjaajan pitämiä luentoja, ohjattuja keskusteluja pienryhmissä tai pareittain sekä rooliharjoituksia. Kotipesän tiedoksiannon (2025) mukaan etäyhteydellä toteutetusta Strategia-menetelmästä ei ole tutkimusnäyttöä,

mutta kliininen kokemus etätoteutuksesta ja sen palautteista on ollut hyvin samansuuntaista kuin lähitoteutuksesta. Jokaisella tapaamisella on oma teemansa, jotka etenevät seuraavasti:

1. Hyvä tietää ADHD:stä
2. ADHD perheessä
3. Näin autat lastasi selviytymään paremmin arjessa
4. Ristiriitatilanteiden ehkäiseminen ja käsitteleminen
5. Yhteiskunnan tuki

Keinot

Strategia-menetelmän perustana on ryhmämuotoisuus, mikä tarjoaa osallistujille mahdollisuuden jakaa kokemuksiaan ja tunteitaan sekä saada vertaistukea. Vertaistuen kautta osallistujat voivat kokea tulevansa ymmärretyiksi ja hyväksytyiksi. Kurssin alussa vanhemmille annetaan perustietoa ADHD:stä ja autetaan heitä ymmärtämään lapsensa tilannetta paremmin. Seuraavilla tapaamiskerroilla tarkastellaan perhettä kokonaisuudessaan ja autetaan vanhempia hahmottamaan, miten lapsen ADHD vaikuttaa perheen dynamiikkaan ja vuorovaikutukseen.

Rooliharjoituksissa käsitellään tyypillisiä haastavia tilanteita, mikä auttaa konkretisoimaan ja havainnollistamaan menetelmässä esiteltyjä strategioita. Harjoitukset mahdollistavat myös lapsen näkökulman esiin tuomisen ja sen ymmärtämisen suhteessa vanhemman käyttäytymiseen. Näiden harjoitusten avulla vanhemmat voivat pohtia ja suunnitella strategioiden soveltamista omassa arjessaan.

Strategia-menetelmän monivaiheinen rakenne varmistaa, että vanhemmat ehtivät omaksua uutta tietoa ja taitoja. Lopuksi heille annetaan tiivistetty katsaus yhteiskunnan tarjoamiin tukimahdollisuuksiin, mikä auttaa perheitä hyödyntämään saatavilla olevia palveluja myös kurssin päätyttyä.

Opas toteuttajille

Strategia-menetelmää käyttäville ammattilaisille on saatavilla käsikirja, joka sisältää tavoitteet, rakenteen, sisällön ja toteutuksen. Jokaiselle tapaamiskerralle on oma strukturoitu ohjeistuksensa ja tarvittavat materiaalit. Toteuttajille suunnattu materiaali on tekijänoikeussuojattu ja sen päivittämisestä vastaan ADHD-liitto ja Sinus AB.

Materiaalit menetelmän saajille

Strategia-menetelmän osallistujille jaettava materiaali sisältää kurssilla käytävät PowerPoint-diat ja lisämateriaalit.

Kustannukset

Suora kustannus Strategia-menetelmästä on ohjaajakoulutus, joka sisältää toteuttajille ja menetelmän saajille annettavan materiaalin. Kurssin tapaamiskertoihin on sisällytetty kahvitauko, jonka kustannuksien on arvioitu olevan maltilliset. Lisäksi kustannuksia on arvioitu aiheutuvan toteuttajan työaikaressurseista sekä tilavuokraan liittyvistä kuluista. Kaikille osallistujille kuuluu menetelmän materiaalikansio. Menetelmän toteuttaja voi halutessaan itse tulostaa materiaalit ja laittaa ne kansioihin, jolloin muodostuu suoria kustannuksia tulostuksesta ja siihen menevästä työaikaressurssista. Valmiin kurssimateriaalikansion voi halutessaan myös ostaa ADHD-liitosta.

Käyttöönoton tuki

Kohderyhmän rekrytoiminen

Strategia-menetelmään osallistuvien vanhempien rekrytoinnissa edellytetään, että lapsella tai nuorella on ADHD-diagnoosi ja hänen ikänsä sopii menetelmän eri versioiden ikähaarukkaan. Vanhempainohjausta toteuttava taho arvioi menetelmän sopivuutta ja ajoitusta perheelle sekä keskustelee vanhempien kanssa heidän voimavaroistaan ja elämäntilanteestaan ennen kurssille osallistumista. Kurssien tiedottamista varten järjestäjille on tarjolla valmis mainospohja, ja ohjaajakoulutuksessa käydään läpi ryhmän muodostamiseen liittyviä käytäntöjä.

Pätevyysvaatimukset

Strategia-menetelmän pätevyysvaatimuksena on ohjaajakoulutukseen osallistuminen ja vähintään AMK-tasoinen terveys-, sosiaali- tai kasvatusalan tutkinto. Lisäksi ohjaajilta toivotaan tietämystä ADHD:stä, kokemusta ADHD-oireisten lasten ja heidän perheidensä parissa työskentelystä sekä ryhmänohjaustaitoja.

Kouluttaminen ja Pätevöityminen

Ohjaajakoulutuksia järjestää menetelmän kotipesä ADHD-liitto vuosittain keväällä ja syksyllä. Tarvittaessa koulutuksia järjestetään myös tilauksina. Ohjaajakoulutukset pidetään pääsääntöisesti etäkoulutuksina. Tilauskoulutuksia voidaan järjestää myös lähikoulutuksina. Strategia (lapset) -koulutus antaa valmiudet ohjata kursseja 4–12-vuotiaiden ADHD-diagnoosin saaneiden lasten vanhemmille, kun taas Strategia (nuoret) -koulutus pätevöittää ohjaamaan 13–17-vuotiaiden nuorten vanhemmille suunnattuja kursseja.

Ohjaajakoulutukset ovat kaksipäiväisiä ja sisältävät kaiken tarvittavan materiaalin, kuten ohjaajan käsikirjan ja vanhemmille jaettavan kansion. Koulutuksen suorittaneet saavat pääsyn suojatulle sivustolle, josta löytyvät aina ajantasaiset ohjausmateriaalit, kuten diat, palautelomakkeet ja kurssimainospohjat.

Tuki ja ohjaus

Strategia-menetelmän kotipesä ADHD-liitto tukee menetelmän käyttöä. Liiton verkkosivuilla on menetelmällä oma osio, jossa kerrotaan sen käytöstä ja tarjotaan yhteystiedot lisätietoa varten. Ohjaajakoulutuksissa käsitellään menetelmän käyttöönottoa tukevia käytäntöjä, ja ohjaajia rohkaistaan olemaan yhteydessä ADHD-liiton työntekijöihin kaikissa menetelmään liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi ohjaajille on tarjolla suljettu Facebook-ryhmä, jossa he voivat jakaa kokemuksiaan ja saada tukea. Koulutuksessa kiinnitetään erityistä huomiota ryhmätyöskentelyyn ja siihen, miten varmistaa kaikkien osallistujien arvostava kohtaaminen.

Kotipesä varmistaa menetelmän ajantasaisuuden huolehtimalla säännöllisistä päivityksistä. Kaikki muutokset ja uudistukset tiedotetaan ohjaajille sähköpostitse, Facebook-ryhmässä ja Strategia-materiaalipankkien kautta.

Seurannan ja ylläpidon välineet

Kotipesä ADHD-liitto ei seuraa kattavasti Strategia-menetelmän käyttöä eri palveluissa, mutta tiedossa ovat palvelut, jotka tilaavat materiaaleja ADHD-liitolta tai joissa ohjaajat ovat olleet liittoon yhteydessä kurssien järjestämisestä, ja menetelmän tiedetään olevan käytössä niissä. THL:n katsauksen mukaan Strategia (lapset) -menetelmää käytetään 16 hyvinvointialueella ja Strategia (nuoret) -menetelmää viidellä hyvinvointialueella (Leskelä, 2023).

Käytön järjestelmällistä seurantaa ei ole, ja koulutuksen jälkeen menetelmä on organisaatioiden itsenäisesti hyödynnettävissä. Kurssien järjestäjät voivat itse päättää, millä tavoin ja millä välineillä kurssien vaikutuksia arvioidaan. Ohjaajien materiaalipankki sisältää kyselylomakkeen vanhempien kokemusten kartoittamiseksi,

mutta sen käyttö ei ole velvoittavaa, eikä tuloksia kerätä keskitetysti. Näin on pyritty mahdollistamaan kurssin järjestämisen helppous. Kotipesä kuitenkin kerää omilta kursseiltaan palautetta heti kurssin päättyessä ja seurantakyselyillä kolmen–kuuden kuukauden kuluttua.

Kotipesä on sitoutunut järjestämään ohjaajakoulutuksia säännöllisesti kahdesti vuodessa varmistaakseen uusien ohjaajien koulutuksen. Ohjaajia kannustetaan ottamaan yhteyttä kotipesään menetelmän käyttöön liittyvissä kysymyksissä, ja vuosien aikana saadut yhteydenotot ovat liittyneet esimerkiksi kurssien mainostamiseen, ryhmän kokoonpanoon ja ohjausteknisiin asioihin. Lisäksi kotipesä on aiemmin järjestänyt tapaamisia menetelmän käytön tueksi, mutta vähäisen osallistujamäärän vuoksi niitä ei ole jatkettu.

Toistotarkkuuden varmentaminen

Menetelmän toistotarkkuuden eli fideliteetin toteuttamista ei seurata.

Tutkimuskysymys

Tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa arvioidaan Strategia-menetelmän vaikuttavuutta tutkimuskirjallisuuden perusteella. Vaikuttavuuden arvioimiseksi menetelmän on oltava riittävän hyvin kuvattu, jotta voidaan varmistaa, että tutkimuksissa käytetty menetelmä vastaa kotipesän kuvausta. Tämä kuvaus arvioidaan osana katsausta. Katsaus vastaa tutkimuskysymyksiin:

Miten tarkasti Strategia-menetelmä on kuvattu?

Onko Strategia-menetelmällä näyttöön perustuvaa ja Suomeen sovellettavaa vaikuttavuutta vanhemman ADHD-tietämyksen lisääntymiseen, vanhemmuustaitojen vahvistumiseen sekä lapsen ja vanhemman toimintakyvyn paranemiseen?

Aineisto ja tutkimusmenetelmät

Systemaattisella kirjallisuushaulla haettiin Strategia-menetelmää koskeva tutkimuskirjallisuus. Kirjallisuushakua ohjasi kysymys: Mitä tutkimusta Strategia-menetelmästä on tehty? Haulla etsittiin erityisesti vaikuttavuustutkimusartikkeleita, mutta myös kustannusvaikuttavuus- ja implementoitututkimusartikkeleita.

Hakustrategia ja tiedonlähteet

Hakustrategian muodostamisessa käytettiin kartoittaville kirjallisuuskatsauksille tyypillistä Population, Concept, Context (PCC) -strategiaa (Peters ym., 2020), jossa:

P = lapset, nuoret, vanhemmat

C = Strategia, Strategi

Hakusanat muodostettiin PCC-strategian mukaisesti käyttämällä kahta PCC:n osa-aluetta (P+C). Kiinnostuksen kohteena olivat ensisijaisesti vaikuttavuustutkimukset, joiden tuloksissa on raportoitu menetelmän tavoitteisiin liittyviä muuttujia. Mukaan otettiin myös muilla asetelmilla tehtyjä tutkimuksia kuin vaikuttavuustutkimuksia, minkä vuoksi hakustrategia on PCC:n mukainen.

Kirjallisuushaku toteutettiin 28.11.2024 systemaattisena hakuna seuraaviin tietokantoihin: MEDLINE, APA PsycInfo, CINAHL, ERIC, Scopus ja Web of Science. Lisäksi suomenkielisiä viitteitä haettiin Finna.fi-hakupalvelusta. Hakustrategia on nähtävissä liitteessä 1. Kirjallisuushaku toistettiin 22.1.2025, jolloin haku rajattiin edellisen haun jälkeiseen ajanjaksoon.

Ennalta määritetyt mukaanottokriteerit vaikuttavuustutkimuksille

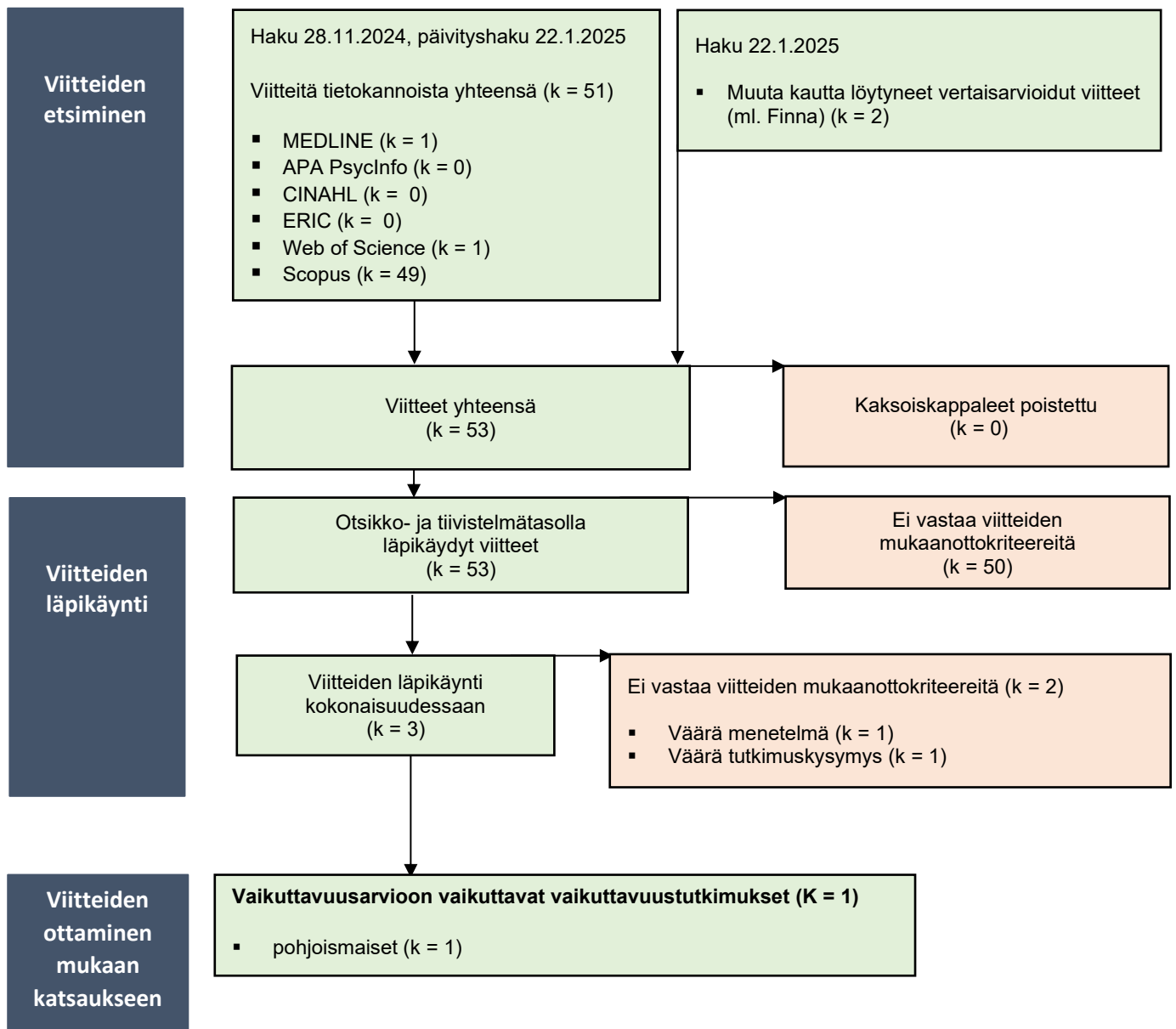
- Tutkimuksen kohderyhmä on menetelmäkuvauksen mukainen.
- Menetelmän vaikuttavuutta on tutkittu Maailmanpankin maaluokituksen mukaisessa korkean tulotason maassa
- Tutkimus on vertaisarvioitu alkuperäistutkimus tai niistä koostuva systemaattinen katsaus tai meta-analyysi.

Ennalta määritetyt poissulkukriteerit vaikuttavuustutkimuksille

- Tutkimuksen kohderyhmä ei ole menetelmäkuvauksen mukainen.
- Vaikuttavuustutkimus on tehty Maailmanpankin maaluokituksen mukaisessa matalan tai keskitason tulotason maassa.
- Tutkimus on vertaisarvioimaton. Ulkopuolelle jätetään myös pääkirjoitukset ja kommentaarit.

Tutkimusten valinta

Liitteen 1 mukaisella hakustrategialla löydettiin yhteensä 51 viitettä. Lisäksi menetelmää katsottiin Finna.fi-hakupalvelun kautta suomenkielisten viitteiden löytämiseksi. Finna.fi-hakupalvelun ja muiden lähteiden kautta löytyneitä viitteitä oli kaksi. Otsikoiden ja tiivistelmien läpikäynnin jälkeen kokotekstivaiheen tarkasteluun jäi kolme viitettä. Otsikot ja tiivistelmät kävi läpi yksi tutkijataustainen asiantuntija, joka konsultoi epäselvissä tilanteissa toista asiantuntijaa. Kaksi tutkijataustaista asiantuntijaa kävi viitteet läpi kokonaisuudessaan. Haun eteneminen on kuvattu vuokaaviossa kuviossa 1. Vaikuttavuustutkimusartikkelit valittiin ennalta määritettyjen mukaanotto- ja poissulkukriteerien perusteella.

Kuvio 1. Vuokaavio Strategia-menetelmän systemaattisen kirjallisuushaun viitteiden valinnasta.

Menetelmäkuvauksen arviointi

Vaikuttavuuden arvioimiseksi menetelmän on oltava riittävän hyvin kuvattu, jotta voidaan varmistaa, että tutkimuksissa käytetty menetelmä vastaa kotipesän kuvausta menetelmästä. Menetelmäkuvauksen arvioidaan osana tätä katsausta. Lähteinä arvioinnissa käytetään johdannossa esiteltyjä menetelmäkuvauksen osa-alueita, jotka on raportoitu kotipesän toimittamien kirjallisten materiaalin pohjalta.

Vaikuttavuusnäytön arviointi

Vaikuttavuuden osoittamiseksi tarvitaan tutkimusasetelma, jossa koeryhmän muutoksia verrataan vertailu- tai kontrolliryhmään. Vertailuryhmälle voidaan antaa esimerkiksi psykoedukaatiota tai toteuttaa toinen vaikuttavaksi todettu menetelmä, jolla on sama tavoite kuin arvioitavalla menetelmällä. Vaihtoehtoisesti kontrolliryhmä voi saada tavanomaista hoitoa (*treatment as usual*) tai odottaa palvelun alkamista jonotuslistalla.

Vaikuttavuustutkimusten luotettavuuden arviointi

Vaikuttavuustutkimusten luotettavuutta on arvioitu lomakkeen avulla (Merikukka ym., 2025, s. 51) asteikolla heikosta erittäin hyvään (1–4 p) viiden osa-alueen osalta; mittaaminen, tilastoanalyysit, harhattomuus, toistotarkkuus sekä yleistettävyyys. Kaksi kirjoittajaa pisteyttivät osa-alueet itsenäisesti siten, että yksi piste tarkoitti heikkoa, kaksi pistettä tyydyttävää, kolme hyvää ja neljä erittäin hyvää. Mikäli osa-aluetta ei ollut raportoitu tai tutkittu, annettiin nolla pistettä. Lopulliset pisteet annettiin keskustelujen jälkeen yhdessä.

Vaikuttavuuden arviointi menetelmätietokannoissa

Kirjallisuushaun lisäksi tehtiin haku erinäisiin psykososiaalisten menetelmien vaikuttavuutta arvioiviin menetelmätietokantoihin. Haetut tietokannat olivat ruotsalainen *Statens beredning för medicinsk och social utvärdering* (SBU, 24.10.2025), norjalainen *Ungsinn* ja isobritannialainen *Foundations Guidebook* (24.10.2025) sekä yhdysvaltalaiset *Blueprints for Healthy Youth Development* (24.10.2025) ja *California Evidence-Based Clearinghouse for Child Welfare* (CEBC, 24.10.2025). Strategia-menetelmää ei ole arvioitu missään edellä mainituista tietokannoista.

Käyttöönoton tuen arviointi

Jotta menetelmä voisi olla vaikuttava myös käytännössä, se on otettava käyttöön suunnitelmallisesti. Kotipesän tarjoama käyttöönoton tuki arvioidaan osana tätä katsausta.

Tulokset

Menetelmäkuvauksen arviointi

Strategia-menetelmän kohderyhmä on kuvattu ytimekkäästi. Poissulkukriteerejä ei ole erikseen määritelty, kun taas Lindströmin ja kumppaneiden (2022) tutkimuksessa kehitysvammaiset tai kiireellistä hoitoa tai tukea tarvitsevat vanhemmat oli poissuljettu tutkimuksesta. Strategia- menetelmän taustalla oleva ilmiö on kuvattu hyvin. Menetelmän tavoitteet on kuvattu selkeästi, mutta vasteiden kuvaaminen jää epäselväksi. Menetelmässä käytetty *Parent Management Training* -teoriapohja perustuu sosiaalisen oppimisen teoriaan sekä attribuutio- ja vuorovaikutusteorioihin, jotka ovat yleisesti hyväksyttyjä. Kuvauksessa kuitenkin vain nimetään teorialat, eikä niiden vaikutusmekanismeja suhteessa tavoitteisiin ja vasteisiin ole tarkemmin avattu. Strategia-menetelmän ydinelementit ja joustavuus on kuvattu riittävästi, mutta kyseisen osa-alueen arvioinnin epävarmuutta lisää menetelmään vuosittain tehtävien päivityksien sisällön puuttuminen sekä se, miten esimerkiksi lyhyemmät tapaamiskerrat ja erilainen toteutustapa vaikuttavat etäyhteydellä toteutettavan menetelmän lopputuloksiin. Osaa menetelmästä on muokattu Suomen olosuhteisiin, mutta tarkempaa kuvausta mahdollisista muokkauksista ei ole.

Strategia-menetelmän toteuttajien taustakoulutus on kuvattu kattavasti, mutta tieto siitä, minkä palveluiden kautta menetelmää voidaan tarjota, jää vajanaiseksi. Käsikirjassa on kuvattu kattavasti, miten menetelmän muoto, osallistujat, tapaamismuodot ja -kerrat, kokonaiskesto ja tapaamistiheys voivat vaihdella eri toteutustavoissa. Kuitenkin kuvaus toteutumispajoista palvelujärjestelmässä ja menetelmän käyttöön vaadittavista tiloista tai ympäristöstä jää suppeaksi. Strategia- menetelmän keinot on kuvattu tarkasti, mikä on kuvauksen vahvuus.

Strategia-menetelmä tarjoaa toteuttajille kattavan ja selkeän oppaan sekä osallistujille jaettavaa materiaalia, mutta eri kieliversioista ei ole tietoa (esim. ruotsinkielinen). Kustannukset on osittain kuvattu, mutta epäselviksi jäävät tiloihin ja etätapaamiseen liittyvät kustannukset sekä se, järjestetäänkö tapaamiset vanhempien työaikojen ulkopuolella vai tuleeko heidän järjestää töistä vapaata osallistuakseen, mikä voi omalta osaltaan vaikuttaa osallistujille aiheutuviin tuotannonmenetyksiin ja ylipäättään heidän osallistumiseensa. Taulukko 1 sisältää Strategia-menetelmän käsikirjaan ja kotipesältä saatujen materiaalien tietoihin pohjaavan arvion menetelmän kuvauksen riittävydestä.

Taulukko 1. Strategia-menetelmäkuvauksen arviointi.

Menetelmäkuvauksen osa-alueet	Ei kuvattu lainkaan	Kuvattu, mutta ei riittävästi	Kuvattu riittävästi
Menetelmän ydinsisältö			
Kohderyhmä	☐	☐	☒
Ilmiö	☐	☐	☒
Tavoitteet ja vastemuuttujat	☐	☐	☒
Teoriaperusta	☐	☒	☐
Ydinelementit ja joustavuus	☐	☐	☒
Menetelmän muokkaus	☐	☒	☐
Menetelmän käyttö			
Toteuttajat	☐	☐	☒
Toteutustavat	☐	☐	☒
Keinot	☐	☐	☒
Materiaalit ja kustannukset			
Opas toteuttajille	☐	☐	☒
Materiaalit menetelmän saajille	☐	☐	☒
Kustannukset	☐	☒	☐

Vaikuttavuusnäytön arviointi

Seuraavaksi kuvataan vaikuttavuusarvion asettamiseen vaikuttavat tutkimukset. Näiden tutkimusten PICO-lausekkeet on esitetty taulukossa 2. Taulukossa kuvataan arvioitavan menetelmän ja siitä tehtyjen vaikuttavuustutkimusartikkeleiden kohderyhmä (*population*, P), menetelmä ja sen kuvauksen ero kotipesän menetelmäkuvaukseen (*intervention*, I), vertailumenetelmä (*comparison*, C), vastemuuttujat (*outcome*, O), aika ja paikka sekä tutkimusasetelmat. Taulukon ensisijainen tavoite on vertailla yksittäisten tutkimusartikkeleiden vastaavuutta tämän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tutkimuskysymykseen perustuvaan PICO-lausekkeeseen. Vertailu tekee näkyväksi sen, mitä vaikuttavuusnäyttöä arvioitavasta menetelmästä on olemassa. Taulukon tavoitteena on tehdä näkyväksi myös yksittäisten tutkimusten menetelmäindikaatio eli menetelmän ja vertailumenetelmän ero.

Vaikuttavuustutkimukset

Pohjoismainen vaikuttavuustutkimus

Lindström ym., 2022: Strategia-menetelmästä tehdyssä ruotsalaisessa tutkimuksessa arvioitiin menetelmän käytettävyyttä ja vaikuttavuutta. Tutkimukseen osallistui ADHD-diagnoosin saaneiden lasten vanhemmat ($n = 549$), jotka jaettiin kolmeen ryhmään vanhempien omien ADHD-oireiden vakavuuden perusteella (vähäinen, keskimääräinen ja suuri). Tutkittavien rekrytointiin käytettiin Tukholman alueella toimivaa ADHD-keskusta, joka on julkisesti rahoitettu avohoidon palvelukeskus. ADHD-keskus tarjoaa ADHD-aiheisia kursseja, työpajoja ja luentoja perheille, joiden 3–17-vuotiailla lapsilla on diagnosoitu ADHD. Näille perheille suositellaan osallistumista ADHD-keskuksen tarjoamiin psykoedukatiivisiin aloituskursseihin, joihin osallistumalla heidät kutsuttiin mukaan tutkimukseen. Päävastemuuttujana oli vanhempien ADHD-tietämys (muokattu versio ADHD-tietotesti) ja toissijaisina vastemuuttujina oli vanhempien arvioimat lapsen yleiset käytösoireet ja ominaisuudet (*Strengths and Difficulties Questionnaire* (SDQ)), vanhemmuusstressi (*The Parental Stress Scale* (PSS) ja vanhemmuuden attribuutiot (muokattu *written Analog Questionnaire* -kyselystä). Vanhempien ADHD-oireiden vakavuudella ei ollut vaikutusta ADHD-tietämykseen ($p = 0,36$; $\eta^2 = 0,01$), lapsen yleisiin käytösoireisiin ja ominaisuuksiin (vaikeuksien osa-alueet: $p = 0,93$; $\eta^2 = 0,000$;

prososiaaliset osa-alueet: $p = 0,40$; $\eta^2 = 0,005$; vaikutusarvio: $p = 0,77$; $\eta^2 = 0,002$), vanhemmuusstressiin ($p = 0,05$; $\eta^2 = 0,02$) tai vanhemmuuden attribuutioihin (tarkoituksellisuus osa-alue: $p = 0,96$; $\eta^2 = 0,000$; attribuution sijainti osa-alue: $p = 0,92$; $\eta^2 = 0,000$; hallittavuus osa-alue: $p = 0,07$; $\eta^2 = 0,01$; vastuullisuus osa-alue: $p = 0,5$; $\eta^2 = 0,003$). ADHD-tietämyksen keskiarvot nousivat kaikissa ryhmissä perustasolta loppumittaukseen. Muutos oli tilastollisesti merkitsevä ($p < 0,001$), ja vaikutuksen koko oli suuri ($d = 1,83$, 95 % luottamusväli 1,67–1,99). Tulosten perusteella Strategia-menetelmä voi olla hyödyllinen huolimatta siitä, minkälainen ADHD-oirekuva vanhemmalla itsellään on.

Taulukko 2. Strategia-menettelyn vaikuttavuustutkimusartikkeleiden koonti.

Artikkeli	Kohderyhmä (P)	Tutkittava menetelmä ja kuvaus (I)	Vertailumenetelmä ja kuvaus (C)	Vastemuuttajat (O)	Aika ja paikka
Strategia-menettelyn vaikuttavuuden arviointi (ko. systemaattinen kirjallisuuskatsaus)	ADHD-diagnoosin saaneiden 4–17-vuotiaiden lasten vanhemmat	Kuvauksen mukainen Strategia-menettelmä	Jokin toinen vaikuttavaksi todettu menetelmä tai tilanne, jossa menetelmää ei lainkaan tarjottaisi	• Vanhemman ADHD-tietämys • Vanhemmuustaidot • Lapsen ja vanhemman toimintakyky	2020-luvun Suomi
Ennen-jälkeen-tutkimus ilman vertailuryhmää					
Lindström ym., 2022	Vanhemmat, joiden 3–17-vuotiaalla lapsella on ADHD-diagnoosi (N = 549). Kehitysvammaiset tai kiireellistä hoitoa/tukea tarvitsevat vanhemmat oli poissuljettu tutkimuksesta.	Menetelmä on kuvattu tutkimuksessa riittävästi. • Koulutuksen tarjoajat poikkesivat: koulutuksen tarjoajana toimivat psykologit, mutta kotipesän mukaan koulutusta voi järjestää vähintään amk-tutkinnon suorittaneet sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan ammattilaiset. • Vanhempien ryhmäkoot poikkesivat: tutkimuksessa ryhmässä oli 25–35 vanhempaa ja kotipesän tietojen mukaan 6–30. • Kohderyhmään kuului alle neljävuotiaita lapsia.	Ei vertailuryhmää. Strategia-menettelmää tarkasteltiin vanhempien ADHD-oireiden vakavuuden mukaan kolmessa ryhmässä (vähäinen, keskimääräinen ja suuri)	<u>Päävastemuuttajat:</u> • Vanhempien tietämys ADHD:sta (modifioitu versio ADHD-tietotestistä). <u>Toissijaiset vastemuuttajat:</u> • Lasten yleiset käytösoireet ja ominaisuudet (<i>Strengths and Difficulties Questionnaire</i> (SDQ)). • Vanhemmuusstressi (<i>The Parental Stress Scale</i> (PSS)). • Vanhemmuuden attribuutiot/ syy-yhteys/selitykset (modifioitu <i>Written Analog Questionnaire</i>). Informanteina olivat vanhemmat.	Tutkimukseen osallistujat rekrytoitiin vuosina 2017–2019, ADHD-keskuksessa, Karoliinisessa Instituutissa, Ruotsissa. <u>Mittaukset:</u> • Perustasomittaus ennen interventiota. • Jälkeen-mittaus heti intervention jälkeen.

PICO-lausekkeen mukaiset kohdat: P (*population*), I (*intervention*), C (*comparison*) ja O (*outcome*) (Davies, 2011).

Vaikuttavuustutkimusten luotettavuuden arviointi

Vaikuttavuustutkimusartikkeleiden pisteet viiden arvioitavan luotettavuuden osa-alueen osalta on esitetty taulukossa 3. Osa-alueiden yhteenvedot vaikuttavuustutkimusartikkeleista on kuvattu taulukon alla.

Taulukko 3. Strategia-menetelmän vaikuttavuustutkimusartikkeleiden luotettavuus.

Artikkeli	Vaikuttavuustutkimusartikkelin arvioitava luotettavuuden osa-alue					Keskiarvo
	Mittaaminen	Tilasto-analyysit	Harhattomuus	Toistotarkkuus	Yleistettävyyys	
Lindström ym., 2022	2,5	3	1	3,5	1	2,2

p = pistettä. 0 p = ei raportoitu tai tutkittu, 1 p = heikko, 2 p = tyydyttävä, 3 p = hyvä, 4 p = erittäin hyvä.

Mittaaminen

Mittaamisen luotettavuus oli tyydyttävällä tasolla. Tutkimuksen vahvuutena olivat pääosin validoidut mittarit. Kuitenkin päävastemuuttujaa eli vanhempien tietämystä ADHD:sta mitattiin validoimattomalla tietotestillä. Se oli mukautettu sopimaan Strategia-menetelmän aiheisiin, ja reliabiliteettia mitattiin Cronbachin alfan sijaan dikotomisille vastemuuttujille sopivalla Kuder-Richardson 20 -formulalla. Formulan tuloksen 0,63 mukaan testiä ei voida pitää luotettavana.

Tilastoanalyysit

Tilastoanalyysien luotettavuus oli hyvällä tasolla. Tilastomenetelmät oli kuvattu riittävästi ja olivat aineistoon soveltuvia. Tutkimuksessa ei ollut tehty voimalaskelmia, eikä monivertailuongelmaa ollut huomioitu, mikä ei ollut kuitenkaan tarpeen tässä tutkimuksessa, koska vertailuryhmää ei ollut ja oli vain yksi päävastemuuttuja. Lisäksi tutkimuksessa ei tuotu esille keskeyttäneiden jakautumista ryhmittäin vaan luku ilmoitettiin yleisemmällä tasolla.

Harhattomuus

Tutkimuksessa tutkittiin ADHD-tietämyksen muutosta vanhempien ADHD-oireiden vakavuuksien mukaisissa koeryhmissä. Tutkimuksessa ei verrattu koeryhmää toiseen ryhmään, joten harhattomuuden osalta tutkimus oli heikko. Menetelmän vaikutus myönteisiin tuloksiin on epävarma vertailuryhmän puuttumisen vuoksi.

Toistotarkkuus

Toistotarkkuuden luotettavuus oli lähes erittäin hyvällä tasolla. Tutkimuksessa menetelmän tarjoajat olivat saaneet koulutuksen, ja menetelmä tarjottiin samalla tavalla kaikille käyttämällä strukturoitua käsikirjaa. Laadunvarmistusta tehtiin havainnoimalla tapaamiskertoja. Koulutusta ei kuitenkaan avattu tarkemmin, ja laadunvarmistus aloitettiin vasta tutkimuksen loppuvaiheessa, nämä heikensivät toistotarkkuuden laatua.

Yleistettävyyys

Yleistettävyyys oli heikolla tasolla. Pääosin tulokset ovat yleistettävissä, sillä tutkimuksen otosjoukko edustaa Strategia-menetelmän kohderyhmää. Tästä huolimatta tutkimuksessa on useita heikkouksia. Selkeitä mukaanotto- ja poissulkukriteerejä ei ilmoitettu, ja niiden puuttumisesta myös mainitaan artikkelissa. Tutkimuksessa tuodaan kuitenkin esille, että kaikki Strategia-menetelmässä olleet vanhemmat pyydettiin mukaan tutkimukseen, ja heitä tuli lisää kesken tutkimuksen. Puolestaan ne vanhemmat, joilla on

kehitysvamma ja jotka tarvitsivat muuta kiireellistä hoitoa tai tukea, poissuljettiin tutkimuksesta. Osallistujia ei seurattu Strategia-menetelmän tarjoamisen jälkeen.

Käyttöönoton tuen arviointi

Strategia-menetelmän käyttöönoton tuki on hyvällä tasolla (taulukko 4). Menetelmään koulutetaan Suomessa ja menetelmässä on määritelty koulutetuille pätevyys- sekä pätevyitymisvaatimukset. Menetelmän kotipesä tarjoaa yksilöllistä sekä vertaisten tukea ja ohjausta toteuttajille. Sen sijaan kohderyhmän rekrytoimista ei ole selkeästi määritelty. Kotipesä ei seuraa menetelmää toteuttavaa organisaatiota eikä varmista menetelmän toistotarkkuutta koulutuksen jälkeen. Kotipesä kuitenkin ilmoittaa toteuttajille mahdollisista menetelmän päivityksistä.

Taulukko 4. Strategia-menetelmän käyttöönoton tuen arviointi.

Käyttöönoton tuen vauhdittajat	Onko menetelmän kannalta olennainen?		Toteutuuko?	
	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
Kohderyhmä				
1. Kohderyhmän rekrytoiminen	☐	☒	☐	☐
Koulutus				
2. Pätevyysvaatimukset	☒	☐	☒	☐
3. Kouluttaminen	☒	☐	☒	☐
4. Pätevyöityminen	☒	☐	☒	☐
Tuki, ohjaus ja dokumentaatio				
5. Tuki	☒	☐	☒	☐
6. Ohjaus	☒	☐	☒	☐
7. Seurannan ja ylläpidon välineet	☒	☐	☐	☒
8. Toistotarkkuuden varmentaminen	☒	☐	☐	☒
Yhteensä	7		5	
Käyttöönoton tuki	5/7			

Pohdinta

Vaikuttavuusarvio

Tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa arvioitiin Strategia-menetelmän vaikuttavuutta. Tutkimuskysymykseen pyrittiin vastaamaan hakemalla tutkimuskirjallisuutta systemaattisesti sekä arvioimalla kirjallisuus, menetelmäkuvaus ja käyttöönoton tuki huolellisesti. Menetelmän arvioon perustuu yhteen vertaisarvioituun tieteelliseen tutkimukseen (Lindström ym., 2022). Tutkimuksen perusteella ADHD-diagnoosin saaneiden lasten vanhempien ADHD-tietämys lisääntyi merkittävästi, ja vaikutuksen koko oli suuri. Tämä kuitenkin vastaa vain yhteen katsauksen tutkimuskysymyksen osa-alueeseen. Täten tämän tutkimuksen avulla ei pystytä vastaamaan tutkimuskysymyksen muihin osa-alueisiin eli vanhemmuustaitojen vahvistumiseen sekä lapsen ja vanhemman toimintakyvyn paranemiseen. Strategia-menetelmä saa vaikuttavuusarvion 3, eli menetelmä on lupaavan tutkimusnäytön menetelmä pohjoismaisessa kontekstissa. Suomen kontekstissa toteutettua tutkimusta ei ole saatavilla. Lisätietoja vaikuttavuusarvion tasojen perusteista liitteessä 2.

Vaikuttavuustutkimuksessa käytetty menetelmä vastaa osittain Suomessa käytössä olevaa menetelmää. Kuitenkin menetelmän tavoite ja vastemuuttajat erosivat hieman kotipesän antamien tietojen ja katsaukseen valitun tutkimuksen välillä. Tutkimuksen kohderyhmä oli 3–17-vuotiaiden lasten ja nuorten vanhemmat, kun taas Suomessa menetelmää tarjotaan ikäperustaisesti joko 4–12-vuotiaiden lasten tai 13–17-vuotiaiden nuorten vanhemmille. Tutkimuksessa menetelmää tarjottiin lasten ja nuorten ADHD-keskuksessa, joka eroaa hieman suomalaisesta kontekstista, sillä Suomessa sitä tarjotaan lapsille, nuorille ja perheille suunnatuissa sosiaali- ja terveysalan palveluissa. Tutkimuksessa ei käytetty vertailuryhmää, vaan menetelmän vaikuttavuutta tarkasteltiin vanhempien ADHD-oireiden vakavuuden mukaan kolmessa ryhmässä (vähäinen, keskimääräinen ja suuri), mikä aiheuttaa epävarmuutta menetelmän vaikuttavuudesta. Tutkimus oli tuore, vuodelta 2022, mutta epävarmuutta tuloksiin tuo se, ettei menetelmästä ole saatavilla enempää kuin yksi vertaisarvioitu tieteellinen tutkimus. Strategia-menetelmää on kuvattu pääsääntöisesti riittävän hyvin toteuttajille toimitetussa käsikirjassa, erityisesti menetelmän kohderyhmän, ilmiön, tavoitteiden ja keinojen osalta. Lisäksi ydinelementit ja joustavuus, menetelmään kohdistetut muokkaukset sekä menetelmän käyttöön ja materiaaleihin liittyvät tiedot on esitetty riittävällä tarkkuudella. Sen sijaan teoriaperustaan ja kustannuksiin liittyvät kuvaukset ovat osittain vajanaisia. Menetelmän vaikutus myönteisiin tuloksiin on tutkittava, sillä koeryhmällä toteutettu ennen–jälkeen-tutkimus ilman vertailuryhmää ei pysty todentamaan menetelmän vaikuttavuutta. Tuloksiin on voinut vaikuttaa menetelmän sijaan jokin muu tekijä. Lisäksi yleistettävyyden osalta vaikuttavuuden luotettavuuden arvion pisteytys jää heikoksi, erityisesti selkeiden mukaanotto- ja poissulkukriteerien puuttumisen takia. Käyttöönoton tuen suhteen menetelmä on hyvällä tasolla. Puutteita käyttöönoton tuessa on kuitenkin seurannan ja ylläpidon välineissä sekä toistotarkkuuden varmentamisessa.

Vaikuttavuusarvio ei yllä tasolle 4/5 vähäisten ja satunnaistettujen vertailukoetutkimusten puutteen vuoksi. Käyttöönoton valmiuden osalta menetelmässä olisi hyvä kiinnittää huomiota seurantaan, ylläpitoon ja toistotarkkuuden varmentamiseen.

Tiedoksi annettavat tutkimukset

Seuraavaksi kuvataan ne kirjallisuushaussa löydetty tutkimukset, jotka tuodaan tässä katsauksessa tiedoksi. Tutkimukset eivät vaikuta vaikuttavuusnäytön arviointiin, mutta antavat muuten tärkeää tietoa menetelmästä.

Svanborg ym., 2009: Kirjallisuushaussa löytyi yksi ruotsalainen vertaisarvioitu artikkeli Strategia-menetelmästä (Svanborg ym., 2009). Tutkimus jouduttiin jättämään arvioinnista sivuun, koska siinä ei

tutkittu Strategia-menetelmän näyttöä eikä lisäaineistoa ollut saatavilla. Tutkimuksessa arvioitiin atomoksetiini-lääkkeen tehoa 7-15-vuotiaille lapsille (n = 99), joilla on ADHD ja joilla ei ole aiemmin ollut käytössään stimulanttilääkehoitoa. Strategia-menetelmä oli luotu tätä tutkimusta varten, ja se toimi lääkkeen ja plasebon lisäksi psykoedukaationa ADHD-oireista kärsivien lasten vanhemmille. Tutkimuksessa verrattiin atomoksetiinin tehoa plaseboon, ja Strategia-menetelmää annettiin kaikille tutkimukseen osallistuvien lasten vanhemmille. Strategia-menetelmän tehoa yksinään ei arvioitu. Atomoksetiinin ja Strategia-menetelmän tehoa arvioitiin lasten ADHD:n ydin oireiden (Attention Deficit/Hyperactivity Disorder Rating Scale (ADHD-RS)), oireiden vakavuuden (Clinical Global Impression-Severity (CGI-S)) ja oireiden parantumisen (Clinical Global Impression-Improvement (CGI-I)) kautta. Atomoksetiini ja Strategia-menetelmä -ryhmässä lasten ADHD-oireet vähenivät merkittävästi enemmän kuin vertailuryhmässä. Myös oireiden vakavuudessa (CGI-S) havaittiin suurempi parannus atomoksetiinia saaneilla verrattuna plaseboryhmään. Oireiden parantumisessa (CGI-I) ero oli atomoksetiinin eduksi. Hoitovastetta eli oireipisteiden vähenemistä vähintään 25 tai 40 prosenttia havaittiin selvästi useammalla atomoksetiinia ja Strategia-menetelmää saaneella (71,4 % ja 63,3 %) kuin plaseboa ja Strategia-menetelmää saaneilla (28,6 % ja 14,3 %). Johtopäätöksenä pelkästä Strategia-menetelmän tehosta lasten ADHD-oireisiin ei saada selvyttä tämän tutkimuksen perusteella. Kuitenkin Strategia-menetelmä yhdessä atomoksetiinin kanssa vähentää lapsen ADHD-oireita tehokkaammin kuin plasebo ja Strategia-menetelmä -yhdistelmä.

Nytell & Backman, 2014: Strategia-menetelmän kehittäjät ovat julkaisseet raportin menetelmän pilottitutkimuksesta ja vanhempien kurssipalautteesta. Vertaisarvioimaton raportti jouduttiin jättämään pois varsinaisesta arviosta, koska se ei täyttänyt tieteellisen vaikuttavuustutkimuksen kriteerejä. Pilottitutkimuksessa arvioitiin Strategia-menetelmän vaikutusta ADHD-oireista kärsivien lasten vanhempien suhtautumiseen diagnoosiin ja heidän arkensa hallintaan diagnoosin asettamisen jälkeen. Tutkimukseen osallistui noin 100 vanhempaa, joiden lapsista 81 oli testiryhmässä ja 38 kontrolliryhmässä. Tutkimuksen arviointimenetelminä käytettiin vanhempien täyttämiä mittareita, joilla arvioitiin lasten ADHD-oireita ja niiden vaikutusta perheeseen (Swanson, Nolan and Pelham Questionnaire - IV version (SNAP-IV); Barkley's Home Situations; Eyberg Child Behaviour Inventory (ECBI); Family Impact Questionnaire (FIQ)). Mittauspisteitä oli kolme: ennen kurssin alkua, viimeisen luennon jälkeen ja kahdesta kolmeen kuukautta kurssin päättymisestä. Vanhempien arvion mukaan ADHD-oireiden määrä (SNAP-IV) oli tilastollisesti merkittävästi laskussa. Muiden mittareiden osalta ei havaittu tilastollisesti merkittäviä muutoksia. Kurssipalautteen perusteella vanhemmat kokivat Strategia-menetelmän hyödylliseksi, erityisesti lisääntyneen ADHD-tiedon ja lasten haastavaan käyttäytymiseen liittyvien uusien keinojen osalta. Johtopäätöksenä Strategia-menetelmä vaikuttaa lievästi lasten ADHD-oireiden vähenemiseen, millä voi osaltaan olla vaikutusta vanhempien lisääntyneeseen ymmärrykseen ja vanhempien toimintakyvyn parantumiseen, sillä Strategia-menetelmä koettiin vanhempien mukaan hyödylliseksi ja sen koettiin lisäävän tietoa ADHD:stä ja keinoista lapsen kohtaamiseen.

Vahvuudet ja heikkoudet

Tämän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen vahvuutena nähdään arvioitsijoiden pääsy Strategia-menetelmän materiaalipankkiin sekä kotipesältä saatuihin muihin materiaaleihin. Niiden pohjalta arviointi oli sujuvaa. Arvion heikkoutena on ehdottomasti vaikuttavuustutkimusten puute. Toisaalta myönteistä on se, että menetelmästä on tehty muutama vertaisarvioitu tutkimus, kattava raportti ja useampi opinnäytetyö.

Johtopäätökset ja jatkotutkimus

Huolimatta satunnaistetun vertailukokeellisten tutkimusten puutteesta, Strategia-menetelmä on potentiaalinen vanhempainohjausmenetelmä ADHD-oireista kärsivien vanhempien tukemiseen, erityisesti tietämyksen lisäämiseen. Kurssille osallistuneet vanhemmat vaikuttavat olevan tyytyväisiä menetelmään, mikä on tärkeä askel kohti vaikuttavaa menetelmää. Jatkotutkimuksena menetelmän vaikuttavuutta tulisi tutkia satunnaistetuilla vertailukoeasetelmilla vahvistamaan aiemmin tuotetun tutkimustiedon paikkansa pitävyyttä. Lisäksi tulisi myös tutkia menetelmän vaikuttavuutta vanhemmuustaitojen vahvistumisen sekä lapsen ja vanhemman toimintakyvyn paranemisen näkökulmasta.

Kirjoittajat:

sairaanhoitaja, TtM, väitöskirjatutkija, Jasmin Lustedt, Turun yliopisto

proviisori, TtM (terveystaloustiede), yliproviisori, Vilma Westersund, Lääkkeiden hintalautakunta

Sidonnaisuudet:

Ei sidonnaisuuksia. Kirjoittajat eivät toteuta menetelmää.

Kiitokset:

Kiitos erityisasiantuntija Heidi Backmanille kirjallisuushakujen tekemisestä ja arvokkaasta tekstin kommentoimisesta.

Lähteet

Vaikuttavuusarvioon vaikuttavat tutkimusartikkelit

Vaikuttavuustutkimusartikkelit

Lindström, T., Kierkegaard Suttner, A., Forster, M., Bölte, S. & Hirvikoski, T. (2022). Is Parents' ADHD Symptomatology Associated With the Clinical Feasibility or Effectiveness of a Psychoeducational Program Targeting Their Children's ADHD? *Journal of Attention Disorders*, 26(12), 1653–1667. <https://doi.org/10.1177/10870547221092120>

Tiedoksi annettavat tutkimusartikkelit

Svanborg, P., Thernlund, G., Gustafsson, P. A., Hägglöf, B., Poole, L. & Kadesjö, B. (2009). Efficacy and safety of atomoxetine as add-on to psychoeducation in the treatment of attention deficit/hyperactivity disorder: a randomized, double-blind, placebo-controlled study in stimulant-naive Swedish children and adolescents. *European child & adolescent psychiatry*, 18, 240–249. <https://doi.org/10.1007/s00787-008-0725-5>

Nytell, C. & Backman, A. (2014). Rapport om STRATEGI föräldrautbildning - resultat ur en pilotstudie samt egna utvärderingar från ADHD-center. Utvärdering av STRATEGI 2012–2014. ADHD-Center.

Muut lähteet

Blueprints for Healthy Youth Development. (2025). *Program Search*. Haettu 24.10.2025 osoitteesta <https://www.blueprintsprograms.org/program-search/>

Bandura, A. (1986). Social foundations of thought and action. Englewood Cliffs, (s. 23–28), 2.

California Evidence-Based Clearinghouse for Child Welfare. (2025). *Alphabetical List of Programs*. Haettu 24.10.2025 osoitteesta <https://www.cebc4cw.org/search/by-program-name/>

Davies, K. S. (2011). Formulating the Evidence Based Practice Question: A Review of the Frameworks. *Evidence Based Library and Information Practice*, 6(2), 75–80.

<https://doi.org/10.18438/B8WS5N> Deault, L. C. (2010). A systematic review of parenting in relation to the development of comorbidities and functional impairments in children with attention-deficit/hyperactivity disorder (ADHD). *Child Psychiatry and Human Development*, 41(2), 168–92. <https://doi.org/10.1007/s10578-009-0159-4>

Foundations Guidebook. (2025). *Guidebook*. Haettu 24.10.2025 osoitteesta <https://foundations.org.uk/toolkit/guidebook/>

Hellström, A. (2010). Kursledarmanual. STRATEGI - föräldrautbildning för föräldrar till barn med ADHD. Sinus ab - Svenska institutet för barn i behov av utvecklingsstöd.

Hurt, E. A., Hoza, B. & Pelham, W. E., Jr. (2007). Parenting, family loneliness, and peer functioning in boys with attention-deficit/hyperactivity disorder. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 35(4), 543–55. <https://doi.org/10.1007/s10802-007-9111-x>

Kazdin, A. E. (2005). *Parent management training: Treatment for oppositional, aggressive, and antisocial behavior in children and adolescents* (3rd ed.). Oxford University Press.

Kotipesän tiedoksianto. (2024–2025). ADHD-liitto.

Käypä hoito -suositus. (2025). ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö). Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Lastenneurologisen yhdistys ry:n, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen ja Suomen Nuorisopsykiatrisen yhdistyksen asettama työryhmä. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. Haettu 22.10.2025 osoitteesta <https://www.kaypahoito.fi/hoi50061>

Strategia ohjaajien käsikirjat. (2022). ADHD-liitto.

Lange, G., Sheerin, D., Carr, A., Dooley, B., Barton, V., Marshall, D., ... & Doyle, M. (2005). Family factors associated with attention deficit hyperactivity disorder and emotional disorders in children. *Journal of Family Therapy*, 27, 76–96. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6427.2005.00300.x>

Leskelä, R.-M. (2023). Neurokirjon lasten ja nuorten palvelut hyvinvointialueilla Katsaus kehittämiseen syksyllä 2023, THL-Työpaperi 41/2023. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

Mofokeng, M. & van der Wath, A. E. (2017). Challenges experienced by parents living with a child with attention deficit hyperactivity disorder. *Journal of Child and Adolescent Mental Health*, 29(2), 137–145. <https://doi.org/10.2989/17280583.2017.1364253>

Peters, M., Godfrey, C., McInerney, P., Munn, Z., Tricco, A. & Khalil, H. (2020). Scoping reviews (2020 version). Teoksessa E. Aromataris & Z. Munn (toim.), Joanna Briggs Institute reviewer's manual, JBI. <https://doi.org/10.46658/JBIMES-20-12>.

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering. (2025). *Publications*. Haettu 24.10.2025 osoitteesta <https://www.sbu.se/en/publications2/>

STRATEGI-programmet. (2024). Sinus – svenska institutet för barn i behov av utvecklingsstöd. Haettu 23.9.2024 osoitteesta <https://sinus.se/strategi/>

Tripp, G., Schaughency, E. A., Langlands, R. & Mouat, K. (2007). Family interactions in children with and without ADHD. *Journal of Child and Family Studies*, 16(3), 385–400. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s10826-006-9093-2>

Ungsinn. (2025). *Tiltak*. Haettu 24.10.2025 osoitteesta <https://uit.no/ungsinn/tiltak>

Vuori, M., Tuulio-Henriksson, A., Nissinen, H. & Autti-Rämö, I. (2015). Psykososiaaliset perheinterventiot lapsen aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriön sekä uhmakkuus ja käytöshäiriöiden hoidossa. *Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim*, 131(17), 1561–8.

Weiner, B. (1985). An attributional theory of achievement motivation and emotion. *Psychological Review*, 92(4), 548–573. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.92.4.548> Wells, K. C., Chi, T. C., Hinshaw, S. P., Epstein, J. N., Pfiffner, L., Nebel-Schwalm, M., ... & Wigal, T. (2006). Treatment-related changes in objectively measured parenting behaviors in the multimodal treatment study of children with attention-deficit/hyperactivity disorder. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 74(4), 649–657. <https://doi.org/10.1037/0022-006x.74.4.649>

Liite 1. Strategia-menetelmää koskevan tutkimuskirjallisuuden hakukriteerit viitetietokannoittain

MEDLINE & APAPsycInfo (Ovid)

Haun osa-alue	Hakulausekkeet	Hakutulosten määrä
C (all fields)	(Strategia OR strategi) AND (ADHD)	1

CINAHL & Eric (EBSCO)

Haun osa-alue	Hakulausekkeet	Hakutulosten määrä
C (all fields)	(Strategia OR strategi) AND (ADHD)	0

Web of Science

Haun osa-alue	Hakulausekkeet	Hakutulosten määrä
C (all fields)	(Strategia OR strategi) AND (ADHD)	1

Scopus

Haun osa-alue	Hakulausekkeet	Hakutulosten määrä
P	parent* OR caregiver* OR "parent-child relation*" OR "parent child relation*" OR famil* OR mother* OR father* OR parent-child* OR mother-child* OR father-child* OR carer* OR caregiver* OR guardian* OR maternal OR paternal OR child* OR adolescen* OR teen* OR teenager OR scholar OR boy* OR girl* OR pediatric* OR paediatric* OR preschool* OR pre-school* OR school* OR toddler* OR juvenil* OR minor* OR underage* OR "young adult" OR "young people" OR young OR "young person*" OR youth* OR student* OR pupil* OR kid* OR youngster*	42 634 468
C		49
P AND C		49

Finna

Haun osa-alue	Hakulausekkeet	Hakutulosten määrä
C =	Strategia-menetelmä AND adhd	15

Liite 2. Vaikuttavuusarvion tasot ja kasaantuvat vaatimukset tasoilla 1–5. Lisätietoja arviointioppaasta (Merikukka ym., 2025, s. 32).

Menetelmä-arvioluokka	Menetelmäarviotaso			Kasaantuva kehitys menetelmäarviotasoilla
	Numeerinen	Sanallinen suomeksi	Sanallinen englanniksi	
	.	Kielteisiä vaikutuksia	<i>Negative effects</i>	• Vähintään tutkimusnäyttöä menetelmän kielteisistä vaikutuksista on olemassa jonkin vastemuuttujan osalta. Noudatettava varovaisuusperiaatetta.
	.	Ei vaikutusta	<i>No effect</i>	• Vertaisarvioitua riittävää vaikuttavuusnäyttöä siitä, että menetelmällä ei ole vaikuttavuutta.
Kuvattu ja teoreettisesti perusteltu menetelmä	1	Kuvattu ja teoreettisesti perusteltu	<i>Described and theoretically based</i>	• Menetelmä on kuvattu tyydyttävästi. • Menetelmästä on enintään vertaisarvioimatonta tutkimusta (esim. opinnäytetyöt).
	2	Jonkin verran tutkimusta	<i>Some research</i>	• Menetelmästä on olemassa vertaisarvioitua tutkimusta (esim. laadulliset tutkimukset ja tyytyväisyystutkimukset), mutta vaikuttavuustutkimusta ei ole tai se ei ole laadultaan riittävää.
Lupaava menetelmä	3	Tuloksellisuus- tai vaikuttavuustutkimusta	<i>Outcome or effectiveness studies</i>	• Menetelmästä on vertaisarvioitua ennen-jälkeen-tutkimusta ryhmän sisäisesti tai ryhmien välillä.
Vaikuttava menetelmä	4	Hyvää vaikuttavuustutkimusta	<i>Satisfactory effectiveness studies</i>	• Menetelmästä on opas, jossa menetelmä on kuvattu hyvin. • Menetelmästä on vaikuttavuustutkimusta, jossa menetelmää verrataan luotettavaan vertailu- tai kontrolliryhmään.
	5	Vahvaa vaikuttavuustutkimusta	<i>Strong effectiveness studies</i>	• Menetelmällä on kotipesä, joka tarjoaa käyttöönoton tukea.

- **Kuvattu ja teoreettisesti perusteltu menetelmä:** Menetelmän mukaanottokriteerit arviointiin täyttyvät. Menetelmällä voi olla vaikuttavuutta, mutta riittävä tutkimus- ja vaikuttavuusnäyttö puuttuu.
- **Lupaava menetelmä:** Menetelmästä on tuloksellisuututkimusta, alustavaa vaikuttavuustutkimusta tai ei riittävää vaikuttavuustutkimusta, jotta menetelmäarvio yltäisi tasolle 4.
- **Vaikuttava menetelmä:** Menetelmä tuottaa hyötyä tai lisäarvoa asiakkaalle tai potilaalle vertailuryhmään verrattuna (menetelmän tavoitteen mukaisessa ilmiössä, mittarissa tai vastemuuttujassa) (mukaillen esim. Malmivaara, 2023).